

De struisvogelstrategie jegens ChatGPT faalt

Opinie | door Barend Last & Erdiñç Saçan

20 april 2023 | Het verbieden van ChatGPT geeft een vals gevoel van veiligheid en plagiaatdetectie werkt niet. Geef docenten liever training en tijd om te experimenteren, schrijven Barend Last (onderwijsadviseur) en Erdiñç Saçan (docent bij Fontys).

Beeld: Eelco Böhlingk

Generatieve AI-tools die gebaseerd zijn op taalmodellen, zoals ChatGPT, zorgen voor disruptieve innovatie in diverse sectoren. Zo ook in onderwijs. De reacties lopen echter sterk uiteen: techevangelisten zien kansen, sceptici waarschuwen (terecht) voor ethische dilemma's. Helaas zijn er ook veel technofoben en onwetenden die vooralsnog een struisvogelstrategie hanteren. Dat baart zorgen.

ChatGPT moeilijk te detecteren of verbieden

Als het gaat om generatieve AI-tools, wordt het onderwijs geregeerd door angst. Die angst manifesteert zich in een obsessie met controle en preventie; wantrouwen, terughoudendheid en een gebrek aan kennis. Twee observaties maken dit pijnlijk duidelijk.

Allereerst legt het fraude-narratief de schuld bij leerlingen en studenten. Zij kunnen immers hun schoolopdrachten, zoals essays en opstellen, gemakkelijk door ChatGPT laten maken. Scholen en opleidingen verbieden daarom het gebruik ChatGPT en installeren plagiaatdetectiesoftware. Dat is naïef en hypocriet; er bestaat al jaren een schaduwkant van onderwijs, met slimme bedrijfjes die volledige scripties schrijven of leerlingen klaarstomen voor hun eindexamen. Bovendien blijken plagiaatdetectie en digitale watermerken nogal onbetrouwbaar. Zo markeert de plagiaatdetectie van OpenAI zelf – het bedrijf achter ChatGPT – bijna tien procent van ‘echte’ teksten als nep. Erger nog, zelfs de Amerikaanse grondwet en Shakespeares Macbeth worden aangemerkt als door AI geschreven teksten.

Verbieden leidt tot een vals gevoel van veiligheid. Een *hotspot* of VPN – een digitale omweg – is zo gefikst, en sinds het verbod op ChatGPT in Italië zijn tal van alternatieven ontstaan, bijvoorbeeld PizzaGPT. Kortom, het is dweilen met de kraan open, terwijl men ondertussen de kansen van generatieve AI negeert. Laat staan dat men zich afvraagt waarom leerlingen en studenten überhaupt zouden willen frauderen. Zolang we een systeem in stand houden dat hen daartoe aanzet, ligt het probleem bij dat systeem en niet bij leerlingen of studenten zelf.

Laat docent kennis krijgen over ChatGPT

Ten tweede krijgen docenten amper ruimte om te ontdekken welke mogelijkheden generatieve AI biedt. Ze kampen al jaren met tijdgebrek, onder meer vanwege het hoge aantal lessen en forse administratieve lasten. Soms mág er niet eens getest worden vanwege een rigide, vaststaand examenprogramma dat vasthoudt aan schrijfp opdrachten. Hierdoor wordt er onvoldoende geëxperimenteerd en blijft het onderwijsveld *en masse* achter. En dan geldt: onbekend maakt onbemind.

Natuurlijk brengt generatieve AI tal van risico's met zich mee. Die moeten we echter zo snel mogelijk identificeren en ondervangen. Generatieve AI is niet intelligent, het is een onbetrouwbare rekenmachine voor woorden. Het kan hallucineren, onzin uitkramen en onwaarheden uitspugen – maar het kan ook docenttaken automatiseren, waardoor meer tijd overblijft voor persoonlijk contact, dyslecten ondersteunen bij lezen, laaggeletterden helpen met schrijven en fungeren als sparringpartner voor de introverte leerling of student.

ChatGPT kan de prikkel zijn om meer kennis te vergaren, betere schrijfvaardigheden te ontwikkelen en mediawijsheid en digitale geletterdheid de plek te geven die het verdient. Als verplichte basisvaardigheid, dus, even belangrijk als taal en rekenen. Om dat te bereiken, moet de *locus of control* verschuiven naar de docent. Dat kan alleen als die een *tool* door en door kent, en weet welke beperkingen die met zich meebrengt.

Parallel met introductie van auto

De introductie van de auto biedt een historische parallel. Ook de auto zorgde voor een disruptieve innovatie in de markt: van paard en wagen naar ronkende motoren. Hoewel het

gebruik van auto's jaarlijks duizenden slachtoffers eist en het milieu belast, hebben we de impact ervan – tot op zekere hoogte – genormaliseerd. We accepteren dat de technologie een keerzijde heeft. Zo is er regelgeving ontstaan en wordt er continu gewerkt aan bewustwording rondom veilig rijgedrag. Bovendien ontwikkelt de markt zich continu door.

Kortom, iedere technologie heeft een keerzijde, ook generatieve AI. Die kunnen we maar beter zo snel mogelijk doorgronden. Zolang angst regeert en onderwijzend personeel niet wordt gefaciliteerd, beschermen wij onze leerlingen en studenten onvoldoende en leren zij niet wat zij wél nodig hebben. Dat mag niet gebeuren.

Wantrouwen richting ChatGPT is slechte *quick fix*

Een brede, maatschappelijke dialoog over de rol van AI in onderwijs is daarom essentieel, met aandacht voor onze publieke waarden. Scholen en opleidingen: verbied generatieve AI niet. Sterker nog, stimuleer het gebruik ervan. Laat iedereen – docent, leerling én student – bijhouden en verantwoorden hoe ze AI-*tools* gebruiken en waar ze tegenaan lopen. Experimenteer. Laat generatieve AI voor je werken en ontdek hoe die de werkdruk kan verlagen en leerprocessen kan verbeteren, maar onderzoek ook zeker alle beperkingen en risico's. En stel jezelf daarbij continu de vraag: worden we hier nu echt beter van? Vind daarbij het wiel niet opnieuw uit. Er worden webinars en lezingen georganiseerd, en het internet staat bol van *whitepapers*, *infographics* en tips.

Zonder training en tijd voor docenten om de voor- en nadelen van ChatGPT te leren kennen, blijft het narratief van fraude in stand. In een werkdag die wordt gedomineerd door toetsprogramma's, protocollen, vergaderingen, zorgoverleggen, lesvoorbereidingen, nakijkwerk, lesbezoeken, pauzediensten en feestcommissies is wantrouwen uitspreken naar ChatGPT én zij die het gebruiken de ideale *quick fix*. Zo blijft angst regeren, met alle gevolgen van dien.

Bron: <https://www.scienceguide.nl/2023/04/de-struisvogelstrategie-jegens-chatgpt-faalt/>